

Projekt: Niepodległa

Pomysły na działania projektowe w szkole

Świętowanie odzyskania niepodległości w 1918 roku to doskonała okazja do realizacji projektów edukacyjnych. Nie tylko pozwolą one lepiej poznać uczniom i uczennicom ten moment historii oraz ważne dla niego postaci, ale również uświetnią szkolne obchody. Ponadto angażowanie dzieci w pracę projektową stwarza im możliwość zdobywania własnych doświadczeń, które pomagają kształtować i utrwalać postawy nowoczesnego patriotyzmu.

Poniższe propozycje miniprojektów nadają się do realizacji przez całe klasy lub mniejsze zespoły wewnątrz- lub międzyklasowe. Ich wykonanie zajmie około miesiąca. Ważnym aspektem wszystkich propozycji jest zarówno ćwiczenie współpracy w zespołach projektowych, jak i „wyjście” z projektem na zewnątrz – do społeczności szkolnej czy nawet lokalnej. Prezentacja efektów pracy uczniów i uczennic szerszej publiczności podnosi rangę całego przedsięwzięcia, wpływa na zaangażowanie i odpowiedzialność za wykonywane zadania.

Spacer śladami bohaterów i bohaterek niepodległości

Ważnym elementem edukacji historycznej jest osadzanie poszczególnych postaci i wydarzeń z wielkich narodowych narracji w bliskim, lokalnym kontekście. Przygotowanie spaceru wokół losów bohaterów i bohaterek z portretów filmowych pozwoli uczniom i uczennicom zgłębić dzieje swojego miasta oraz poznać współczesne upamiętnienia przeszłości.

Poszukiwanie śladów postaci historycznych na ulicach i skwerach, w parkach i pomnikach w swojej miejscowości może być również wspaniałą okazją na poznanie okolicznych mieszkańców oraz osób ważnych dla budowania lokalnej tożsamości – bibliotekarzy, muzealników, archiwistów. Tworzone w ten sposób społeczne więzi wzmacniają postawy obywatelskie, szczególnie lokalny patriotyzm.

Etapy realizacji:

1. Podział zespołów i wybór postaci

Pośród bohaterów i bohaterek portretów filmowych wybierz te postaci, których będą dotyczyły trasy spacerów. Podziel klasę na przynajmniej 3-osobowe zespoły. Następnie przeprowadź losowanie postaci lub rozdziel je pomiędzy zespołami.

2. Poznanie postaci przez grupy

Zespoły zapoznają się ze swoimi bohaterami lub bohaterkami, oglądając portrety filmowe w serwisie www.niepodlegla.gov.pl. Następnie szukają w Internecie, książkach czy albumach informacji o nich oraz ich związkach z wybraną miejscowością.

 Uwaga! Nie chodzi tu tylko o elementy biografii. Postacie mogą się pojawiać także w nazwach ulic, szkół czy jako pomniki!

3. Opracowanie trasy oraz punktów spaceru

Zespoły nanoszą na plan miasta nie mniej niż cztery punkty spaceru, a następnie przygotowują dla nich opisy – opisują dzieje danego miejsca, dodają konteksty historyczne, przygotowują materiał ilustracyjny itp. w powiązaniu z wybraną postacią. Uczniowie i uczennice powinni też określić dystans i czas trwania spaceru, biorąc pod uwagę ilość informacji przedstawianych na poszczególnych przystankach na trasie.

4. Prezentacja

Prezentacja tras może przebiegać w dwóch wariantach.

- a) Zespoły przygotowują broszurę dla pozostałych uczniów i uczennic szkoły, zawiera ona mapkę z naniesionymi punktami, opisami, a także dodatkowymi elementami ułatwiającymi przyswojenie wiadomości, np. zdjęciami.
- b) Zespoły przechodzą z nauczycielami, klasą i wybranymi gośćmi opracowane ścieżki spacerów, opowiadając historię czy życiorysy postaci na poszczególnych przystankach.

Może się zdarzyć, że w danej miejscowości nie uda się znaleźć śladów związanych z żadną z 11 postaci z portretów filmowych. Warto wówczas przygotować spacery o lokalnych bohaterach i bohaterkach, którzy angażowali się w podobną działalność, co osoby z klipów – np. oświatą, ochroną zdrowia, walką zbrojną, pomocą społeczną itd.

Artystyczna impresja o postaci z filmu

W debacie publicznej często powraca pytanie, w jaki sposób upamiętniać ważne postaci historyczne. Warto przeanalizować z dziećmi w szkole, kogo, dlaczego i w jaki sposób honorujemy, np. pomnikami czy innymi formami wypowiedzi artystycznej. Analiza dzieła, jakim jest portret filmowy bohatera lub bohaterki, może być impulsem do refleksji oraz do własnych twórczych poszukiwań.

Przygotowanie, a następnie prezentacja publiczności własnej impresji o ważnej historycznie postaci pozwoli uczniom i uczennicom lepiej ją poznać. Działanie umożliwia też swobodną ekspresję twórczą za pomocą nietypowych środków wyrazu, a ponadto wspiera kształtowanie postawy otwartości oraz poszanowania uczuć, poglądów i pracy innych osób.

Etapy realizacji:

1. Czy pomnik zawsze jest rzeźbą?

Przeprowadź z uczniami i uczennicami rozmowę dotyczącą upamiętniania ważnych postaci historycznych.

Pytania pomocnicze:

- Kogo można nazwać bohaterem?
- Dlaczego społeczności chcą pamiętać i upamiętniać niektóre osoby?
- W jaki sposób można to robić?
- Jakie formy wyrazu artystycznego znają dzieci?

(Mogą wymienić tradycyjne formy: utwór literacki czy muzyczny, pomnik, instalacja, kolaż, portret. Warto jednak zwrócić uwagę na wykorzystanie nowych mediów, łączenie technik i eksperymentowanie).

2. Analiza filmu jako formy upamiętnienia

Zaprezentuj klasie jeden wybrany przez siebie portret filmowy dostępny w serwisie www.niepodlegla.gov.pl, a następnie wspólnie z klasą przeprowadź analizę fabularyzowanej części filmu.

Pytania pomocnicze:

- Czego dowiadujemy się z filmu o wybranej postaci (selekcja informacji)?
- Jakie cechy postaci zostały uwypuklone? W jaki sposób?
- Jakie emocje budzi film?
- Jakie przesłanie wypływa z filmu?
- Jakie możliwości daje film jako narzędzie, środek wyrazu artystycznego?

 Do zadania można również wykorzystać *Kartę analizy filmu*.

3. Wybór oraz poznanie postaci

Uczniowie i uczennice (indywidualnie lub w parach) oglądają inne portrety filmowe i wybierają bohatera, którego chcą upamiętnić. Analizują film o wybranej postaci, szukają informacji o niej, poznają jej życiorys i dokonania.

4. Stworzenie projektu

Dzieci dokonują kwerendy istniejących już form upamiętnienia wybranej przez siebie postaci. Następnie ustalają, jakie formy nie zostały jeszcze wykorzystane, i wybierają jedną z nich. W dalszej kolejności wykonują szkice i projekty, jak za pomocą tej nowej formy upamiętnić bohatera lub bohaterkę.

5. Decyzje projektowe i wykonanie pracy artystycznej

Omów przygotowane szkice i projekty. Pomagając dobrać ciekawe i trafne środki wyrazu artystycznego, zwróć uwagę na możliwości dzieci, aby praca mogła zostać wykonana przez nie samodzielnie. Podczas korekt ważne jest także podążanie za ich pomysłami i spojrzeniem na wybraną postać. Następnie uczniowie i uczennice wykonują pracę plastyczną lub model wymyślonego upamiętnienia.

6. Wystawa prac

Zadbaj, aby dzieci miały możliwość zaprezentowania pracy na forum klasy lub szkoły. W klasie warto przeprowadzić prezentację, podczas której twórcy i twórczynie opowiedzą o swoich projektach: inspiracjach, środkach wyrazu itp. Jeśli klasa jest zgrana, można pozwolić na rozmowę o tym, jak inni odbierają prezentowane prace. Rozmowa może zostać przeprowadzona jedynie w delikatny sposób, nieoceniający, bez porównywania projektów między sobą, z poszanowaniem uczuć wszystkich autorów i autorek prac.

Mikrowystawa: *Spuścizna bohaterów i bohaterek niepodległości*

Podczas szkolnych zajęć i aktywności związanych z obchodami Narodowego Święta Niepodległości warto podjąć refleksję, co takiego z idei i dokonań ważnych postaci tamtego okresu jest istotne również dziś. Tego typu dyskusję mogą zainicjować sami uczniowie i uczennice poprzez przygotowanie, a następnie prezentację przenośnej mikrowystawy.

Ważnym jej założeniem jest „wędrowanie” z klasy do klasy lub po innych ważnych miejscach w szkole i poza nią (biblioteki szkolna i publiczna, boisko, lokalna izba pamięci itp.). Autorzy i autorki wystawy prezentują ją poszczególnym klasom, dzięki czemu w działanie zostaje włączona cała szkoła.

Etapy realizacji:

1. Wybór postaci do wystawy

Wybierz kilka najmniej znanych dzieciom postaci spośród 11, których portrety filmowe są dostępne w serwisie www.niepodlegla.gov.pl. Następnie podziel klasę na grupy. Każda grupa losuje jedną z postaci i to o niej będzie przygotowywać wystawę.

2. Poznanie postaci przez grupy

Każda z grup ogląda portret filmowy swojej postaci pod kątem tego, co w jej dokonaniach, wyznawanych ideach i postawie życiowej jest szczególnie ważne ze współczesnego punktu widzenia. W omawianiu poszczególnych filmów mogą pomóc *Karta analizy filmu* oraz *Ikony skojarzeń*. Do pogłębienia rozważań warto skorzystać z dodatkowych źródeł i opracowań historycznych.

3. Dobór eksponatów

Na podstawie refleksji o danej postaci grupa dobiera pasujące do niej eksponaty. Nie chodzi jednak o obiekty historyczne, lecz współczesne przedmioty, które na zasadzie skojarzeń odnoszą się do bohatera lub bohaterki. Przedmioty powinny budować most między historycznymi dokonaniem a dzisiejszymi problemami, wartymi naśladowania postawami i wciąż istotnymi wartościami.

4. Aranżacja wystawy

Grupa dokonuje selekcji eksponatów oraz dobiera do nich odpowiednią przestrzeń – pudełko, skrzynkę, walizkę – służącą za kapsułę wystawy. Wystawa powinna być łatwa w przenoszeniu i rozstawieniu. Wnętrze kapsuły należy przyozdobić, a obiekty zamocować wewnątrz tak, aby wystarczyło ją otworzyć, by zobaczyć kompletną wystawę.

5. Prezentacje

Grupy prezentują sobie nawzajem wystawy i dzielą się opiniami na ich temat. Dzięki temu mogą jeszcze poprawić lub uzupełnić swoje prace. Następnie w tygodniu Święta Niepodległości oprowadzają po swoich wystawach inne klasy oraz pozostałych członków społeczności szkolnej i lokalnej. Prezentację może rozpoczynać projekcja filmowego portretu, która pozwoli publiczności szybko poznać daną postać i zobaczyć, co było punktem wyjścia do oglądanej wystawy.

